

Dohnal, Josef

N. V. Gogol v proudu literárního vývoje

Opera Slavica. 2020, vol. 30, iss. 1, pp. 82-83

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2020-1-13>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/142749>

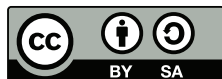
License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 01. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

SCHALLER, H. W.: *Ukrainistik in Europa*. Peter Lang, 2013.
Slavica litteraria. 2011, č. 1. Hungaroslavica. Památce prof. PhDr. Richarda Pražáka, DrSc. (1931–2010).

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

<https://doi.org/10.5817/OS2020-1-13>

N. V. Gogol v proudu literárního vývoje

КРИВОНОС, В. Ш.: *Гоголь в русском литературном пространстве XIX–XX вв.* Самара: Министерство образования и науки Российской Федерации, Федеральное государственное образовательное учреждение высшего образования «Самарский государственный социально-педагогический университет», 2017. 268 с. ISBN 978-5-8428-1095-6.

Monografie jednoho z největších současných ruských znalců Gogolovy tvorby, samarského profesora Vladislava Šajeviče Krivonosa, by se asi dala snadno nazvat vzorovou přehlídkou toho, jak Gogol tvořivě čerpal z inspiračních zdrojů druhých autorů a jak jiní autoři čerpali inspiraci z jeho děl, a to nejen po formální stránce.

Ve 14 minuciózně zpracovaných studiích se autor zabývá zcela konkrétními místy jím zvolených literárních děl a prokazuje jak mimořádnou znalost Gogolových textů, tak stejně dobrou znalost textů děl těch autorů, jež do souvislosti s Gogolovou tvorbou dává. Díky tomu pak poukazuje na tematické či typologické souvislosti, ať již záměrné nebo někdy zřejmě spíše intuitivní. Každá z kapitol – či spíše ze studií – je věnována konkrétnímu srovnání Gogolových textů s texty řady jeho předchůdců, současníků i následníků, přičemž samozřejmě nepretenduje na úplnost a na postižení všech možných pohledů.

Podstatné je, že díky srovnání zvolených textů dokáže V. S. Krivonos najít doložitelné společné znaky zkoumaných děl. Tak např. pro postavy Čackého v Gribojedovově *Hoři z rozumu* a Čičikova z Gogolových *Mrtvých duší* tyto sjednocující rysy nachází v obracení se ke kategorii rozumu, byť, jak autor monografie konstatuje, se její základní existenciální a ontologické traktování vztahuje u Gribojedova k filozofické tradici, u Gogola pak k tradici mravoučné a religiózní (s. 29). Tradovaný inspirativní vliv

Puškinových děl na Gogolovu tvorbu dokládají dvě studie – jedna sledující projevy kategorií *воля* a *доля* v Puškinově poémě *Cikáni* a Gogolově *Tarasu Bulbovi* a druhá uvádějící typologicky posunuté podobnosti hrdinů z *Pikové dámy* v *Mrtvých duších*.

Monografie si však všímá i méně „frekventovaných“ autorů, takže v ní najdeme mimo jiné studie věnované souvislostem mezi Gogolovými díly a texty O. Senkovského, P. de Kocka, D. Merežkovského, L. Loseva či L. Giršoviče. Tyto i další dílčí studie utvrzují čtenáře v tom, nakolik pevně je Gogol svou tvorbou vktoven do dobového literárního kontextu první poloviny 19. století, ukazují rovněž „fenomén Gogol“ jako na jev, který prochází ruskou literaturou i nadále, a to až do postmodernistické intertextově pojaté fikce.

V.Š. Krivonos vychází ve svých primárně komparativně pojatých analýzách především za naratologických východisek, ani zdaleka se však u nich nezastavuje a všímá si i typologických prvků „výstavby“ postav, konstrukce i funkce časových a prostorových dimenzí, neuniká mu modus výpovědi o zobrazovaném světě. Projevuje při tom mimořádnou akribii, opíraje se o velké množství sekundárních zdrojů, které někdy poopravuje či je posouvá ještě blíže konkrétním pojednávaným textům a jejich specifickým vlastnostem.

Volba autorů, již jsou v jednotlivých studiích dávání do souvislosti s Gogolovou tvorbou, pak možná více než na samotného Gogola poukazuje na kontinuitu ruské literatury, na to, že určité tematické „uzly“ přitahují pozornost autorů v různých dobách, že jsou tyto jevy funkčně zapojovány do nově vznikajících děl a vytvářejí tak vývojové kontinuum, které je sice spjato s Gogolem (ať již jako následovníkem či jako iniciátorem), ale typologicky i sémanticky na něm není ani závislé, ani nepřestuje jeho nedotknutelnost, ba leckdy jej transponuje či paroduje.

Josef Dohnal

Literatura:

KRIVONOS, V. Š.: *Gogol' v russkom literaturnom prostranstve XIX–XX vv.* Samara: Ministerstvo obrazovaniya i nauki Rossijskoj Federacii, Federal'noje gosudarstvennoje obrazovatel'noje učreždenije vyššego obrazovaniya «Samarskij gosudarstvennyj social'no-pedagogičeskij universitet», 2017. 268 s. ISBN 978-5-8428-1095-6.

Toto dílo lze užit v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.